

Eindrapport

**VERKENNEND ECOLOGISCH ONDERZOEK BESCHERMDE
SOORTEN TER PLAATSTE VAN EN DIRECT ROND EEN
VOORZIEN PARKEERTERRAIN VAN DE EFTELING**

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

VERKENNEND ECOLOGISCH ONDERZOEK BESCHERMDE SOORTEN TER PLAATSTE VAN EN DIRECT ROND EEN VOORZIEN PARKEERTERRAIN VAN DE EFTELING

rapportnr. 2014.1788

november 2014

In opdracht van:
Rho-adviseurs voor leefomgeving
Postbus 150
3000 AD ROTTERDAM

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2014.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	2
1.1 INLEIDING	2
1.2 HET PLANGEBIED	2
1.3 OPBOUW RAPPORT	4
 2. ECOLOGIE	 5
2.1 VLEERMUIZEN	5
2.2 BROEDVOGELS	6
2.3 OVERIGE ZOOGDIEREN	6
 3 METHODE	 7
3.1 INLEIDING	7
3.2 VLEERMUIZEN	7
3.3 VOGELS MET VASTE RUST- EN VERBLIJFPLAATSEN	7
3.4 OVERIGE ZOOGDIEREN	8
3.5 OVERIGE SOORTEN	8
 4 RESULTAAT	 9
4.1 VLEERMUIZEN	9
4.2 VOGELS MET VASTE RUST- EN VERBLIJFPLAATSEN	10
4.3 OVERIGE ZOOGDIEREN	11
4.4 OVERIGE SOORTEN	11
 5 CONCLUSIE	 12
 GERAADPLEEGDE LITERATUUR	 13
 BIJLAGEN	 14
1. EXACTE LIGGING	15
2. BEGRIPPEN	16
3. WAARNEMING.NL BERNSEHOEF	18

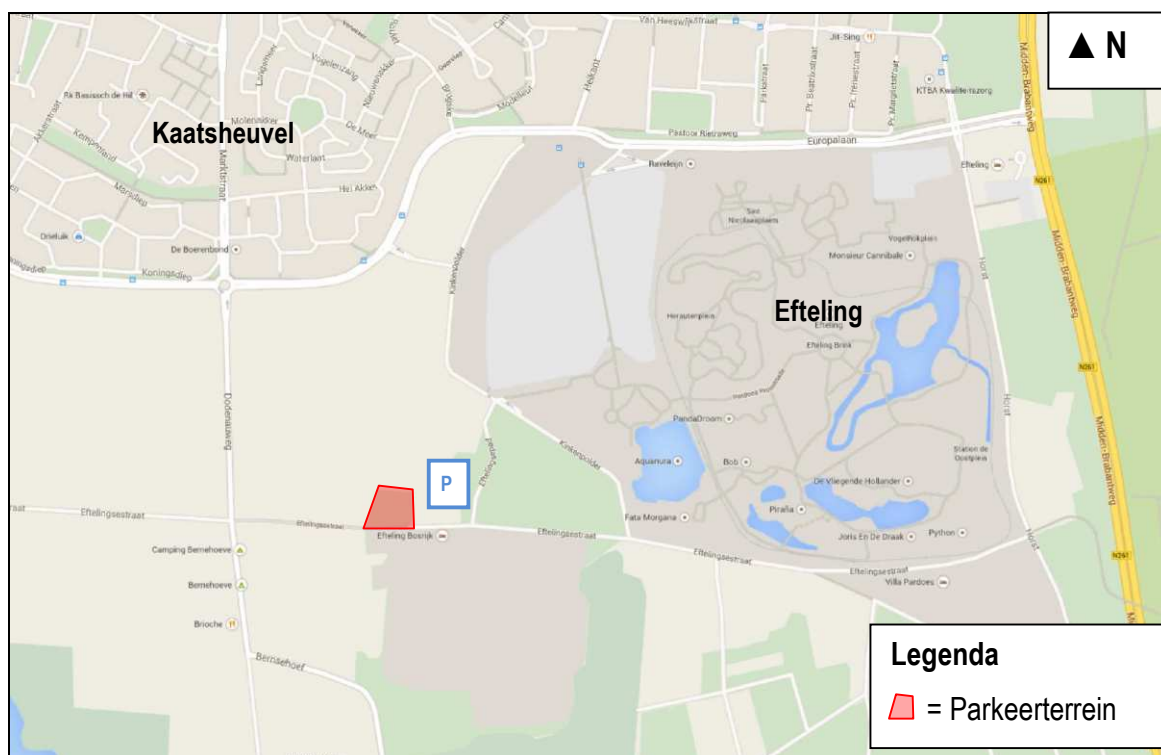
1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Er is het voornemen om het parkeerterrein van de Efteling Bosrijk (locatie Efteling Bosrijk, Eftelingsestraat ongenummerd, Gemeente Loon op Zand) uit te breiden. Op basis van landschapsecologische ecotopen is bepaald dat het plangebied mogelijk van waarde is voor beschermde vleermuizen, vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen en overige zoogdieren (das, eekhoorn) die door de wijziging negatief kunnen worden beïnvloed. Op grond hiervan is aan Adviesbureau Mertens BV te Wageningen gevraagd om het voorkomen en het terreingebruik van deze soortgroepen inzichtelijk te maken. In onderhavig rapport wordt verslag gedaan van een inventarisatie naar deze soortgroepen.

1.2 Het plangebied

Het plangebied betreft een bosperceel ten noorden van de Eftelingsestraat te Kaatsheuvel (zie figuur 1 voor de globale ligging en bijlage 1 voor de exacte ligging). Het bosperceel bestaat voornamelijk uit eik met beperkte ondergroei. Het bosperceel ligt aan vier zijden ingeklemd tussen het bestaande parkeerterrein Efteling Bosrijk (oostzijde), de Eftelingsestraat (zuidzijde) en maisakkers (noord- en westzijde). Figuur 2 toont een impressie van het bosperceel en haar omgeving.

Figuur 1. Globale ligging van het uit te breiden parkeerterrein van de Efteling.

Figuur 2. foto impressie van het uit te breiden parkeerterrein van de Efteling (bovenste vier foto's) en directe omgeving (noordelijke en oostelijke rand parkeerterrein, westelijke rand (Eftelingsestraat) en recent gerealiseerd parkeerterrein aan de oostzijde (foto rechtsonder).

1.3 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over soortbescherming (hoofdstuk 2), de ecologie van vleermuizen, vogels en overige zoogdieren (hoofdstuk 3) komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethoden.
 - Een beschrijving van de aanwezigheid van vleermuizen, vogels en overige zoogdieren.
 - De conclusie over de betekenis van het plangebied voor vleermuizen, vogels en overige zoogdieren.
- In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de gehanteerde begrippen.

2. ECOLOGIE

2.1 Vleermuizen

Vleermuizen zijn vliegende zoogdieren die zich voeden met insecten. Per nacht wordt een grote hoeveelheid voedsel gegeten. Vleermuizen zijn aangewezen op een grote diversiteit aan ecotypen, welke een groot en constant voedselaanbod opleveren.

Daarnaast zijn vleermuizen afhankelijk van landschapselementen. Door de landschapselementen (bomenlanen, huizenrijen, houtwallen e.d.) kunnen vleermuizen zich oriënteren door het uitzenden van geluiden. Open landbouwgebieden zijn daarom bijvoorbeeld onaantrekkelijk voor vleermuizen.

Vleermuizen verblijven overdag, gedurende het zomerseizoen, in kleine ruimten als spouwmuuren of gaten in bomen. Afhankelijk van de soort, bewonen vleermuizen bomen of gebouwen. Alleen de grootoorvleermuis maakt gebruik van zowel bomen als gebouwen. Vooral vrouwtjes zitten veel bij elkaar, in een kolonie. Hier worden de jongen in groot gebracht.

Als de schemering valt vliegen de vleermuizen uit en gaan via vaste routen, de vliegrouden, naar de foerageerplaatsen. Soms liggen foerageerplaatsen en kolonies wel meer dan 10 km uit elkaar. Op de foerageerplaatsen wordt gedurende de gehele nacht gefoerageerd. Bij het aanbreken van de dag vliegen de vleermuizen via de vliegrouden weer terug naar de kolonie.

Tegen de herfst breekt het paarseizoen aan. Vleermuizen leven dan solitair of in kleine groepjes. De paring vindt in de herfst plaats, in tegenstelling tot de meeste andere zoogdieren. De jongen worden in het daarop volgende voorjaar geboren. De vleermuizen leven in de herfst nagenoeg niet meer in kolonies, maar solitair. Voor de paring worden paarplaatsen gebruikt die vaak afwijken van de kolonieplaatsen. Vaak worden in de herfst ook andere soorten en aantallen vleermuizen aangetroffen. Een voorbeeld hiervan is de ruige dwergvleermuis. Daarnaast worden in de herfst vaak andere foerageerplaatsen gebruikt. De vleermuizen zijn immers niet meer gebonden aan de kolonieplaats.

Kort na het paarseizoen tot enkele maanden later, als de winter aanbreekt, trekken de vleermuizen naar ruimten met een stabiel klimaat als (ijs)kelders, grotten en bunkers om daar door middel van de winterslaap de winter door te brengen. Vleermuizen gebruiken dus verblijfplaatsen eveneens in de winter, wanneer zij hun winterslaap houden. De plaatsen zijn donkere, koele ruimten met een constant microklimaat. Afhankelijk van de soort zijn dit gebouwen (bunkers, grotten e.d.) of dikke bomen. Slechts zeer sporadisch komen de winterverblijfplaatsen overeen met de zomerverblijfplaatsen.

Doordat vleermuizen voor hun oriëntatie gebruik maken van echolocatie zijn vleermuizen gevoelig voor ingrepen in het landschap. Oriëntatie vindt plaats aan de hand van opgaande elementen als bijvoorbeeld bomenlanen en houtwallen. Verlies daarvan resulteert in verminderde oriëntatiemogelijkheden. Oriëntatie is noodzakelijk om van kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en om voedsel te vinden.

Bij de afweging van de effecten van ruimtelijke ingrepen in natuur en landschap spelen derhalve opgaande elementen een belangrijke rol. Vleermuizen worden meer en meer betrokken bij de besluitvorming rond ingrepen in het landelijk en stedelijk gebied. Dit is ook zeer noodzakelijk: de meeste soorten zijn bedreigd of ernstig bedreigd en alle soorten zijn nationaal en internationaal wettelijk beschermd via de Flora- en faunawet en de Habitatrichtlijn.

2.2 Broedvogels

Vogels komen doorgaans overal in Nederland voor waar enige beschutting is en waar mogelijkheden zijn om te nestelen. Er zijn vogels die ieder jaar een nest bouwen om daarin te broeden. Daarnaast zijn er vogels die jaarrond een zelfde nest gebruiken om in te slapen en te broeden (bijvoorbeeld uilen) en er zijn vogels die jaarlijks terugkeren naar hun nestplaats om het nest opnieuw te gebruiken om daarin te broeden (zoals veel soorten roofvogels). De Flora- en faunawet ziet toe op de bescherming van nesten die jaarrond of jaarlijks worden gebruikt; deze zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. Sinds de zomer van 2009 heeft het bevoegd gezag inzake de Flora- en faunawet een lijst met jaarrond beschermde vogels gepubliceerd (LNV-DLG, 2009a). De verblijfplaatsen van deze vogels zoals van huismus, steen- en kerkuil zijn ook buiten het broedseizoen beschermd via de Flora- en faunawet (LNV-DLG, 2009b).

2.3 Overige zoogdieren

Das

De das is een roofdier met een gewicht van 7,5 tot ongeveer 20 kg en heeft de kleuren zwart(bruin)-wit. Het is een typisch nachtdier dat voor een groot gedeelte leeft van wormen. Daarnaast is zijn voedsel zeer gevarieerd en kan ook voor een groot deel bestaan uit plantaardig materiaal. Bij het zoeken naar voedsel worden kenmerkende krabsporen achtergelaten (Neal & Cheeseman, 1996).

Overdag verblijft de das in een burcht. Met het vallen van de schemering verlaat hij deze burcht, meestal via een vaste route. Dassen leven vaak in familieverband, maar soms ook solitair. Vooral de familieburchten bestaan uit vele gangen die sporadisch tot zeer veel worden gebruikt. Burchten van deze zogenaamde solitaire groepen worden soms tijdelijk verlaten maar worden soms later weer bewoond. Er worden vaak ook meer burchten gegraven dan er bewoond kunnen worden. Bewoning vindt soms plaats met andere roofdieren als de vos maar soms ook met konijnen (Neal & Cheeseman, 1996).

De home-range (het onder normale omstandigheden gebruikt gebied voor: foerageren, paarvorming, jongen, rusten enzovoort) van een familie dassen bedraagt meestal 1 à 2 km².

Door het gebruik van speciale routes (wissels) die vaak langs en over wegen lopen is de das regelmatig verkeersslachtoffer. Het huidige natuurbeleid heeft door middel van wildwissels e.d. echter een einde gemaakt aan de achteruitgang van de das. De das is dan ook niet meer opgenomen op de Rode lijst van bedreigde zoogdieren (2004 / 2009). Het aantal dassen in Brabant (Venray is gelegen tegen Brabant) is de afgelopen 25 jaar gestegen van 200 tot 300 naar 700 tot 800 dieren. Het aantal dassen in 2008 kan worden geschat op circa 4600. Ten opzichte van 1980 is dat bijna een verviervoudiging. Op basis van het aantal nieuw gevonden dassenburchten in de afgelopen twee jaar, wordt geschat dat er in 2010 circa 5000 dassen in Nederland rondlopen (Campendium voor de Leefomgeving).

Eekhoorn

De eekhoorn is dagactief en is vrij eenvoudig waar te nemen als gevolg van sporen van activiteiten en fysieke gedragingen. De sporen betreffen onder andere vraatsporen en nesten. Een eekhoorn bouwt doorgaans vijf nesten. Deze nesten zijn bolvormig en gemaakt van twijgen, bast, gras, mos, e.d. en lijkt hierbij een beetje op het nest van een ekster. De nesten zitten echter doorgaans nabij de stam. De voortplanting is van februari tot juli. De home-range heeft een oppervlakte van 2 à 3 ha. De dichtheid in geschikte terreinen is minimaal ½ tot 1 per hectare. Dit hangt samen met het voedselaanbod dat wordt bepaald door de ouderdom van de bomen. Dennenbos en loofbos met bomen jonger dan respectievelijk 40 en 80 jaar oud is niet geschikt voor de eekhoorn omdat bomen geen zaden produceren.

3 METHODE

3.1 Inleiding

Ten behoeve van de inventarisatie van vleermuizen, vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen en overige zoogdieren (das, eekhoorn) zijn vier inventarisatieronden uitgevoerd. In tabel 1 wordt van deze inventarisatieronden een overzicht gegeven.

Tabel 1. Overzicht inventarisatieronden naar het voorkomen van vleermuizen, vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen en overige zoogdieren (das, eekhoorn) ter plaatse van en direct rond een voorzien parkeerterrein van de Efteling.

Datum	Vleermuizen	Vogels
Voorzomer		
- 2 juli 2014	Kolonies, vliegroutes en foerageerplaatsen	Territoria / nesten
- 12 juli 2014	Kolonies, vliegroutes en foerageerplaatsen	Territoria / nesten
Begin van de herfst		
- 27 augustus 2014	Balts-, paar en foerageerplaatsen	-
- 30 september 2014	Balts-, paar en foerageerplaatsen	-

3.2 Vleermuizen

Vleermuizen zijn geïnventariseerd door middel van batdetector-onderzoek (Petterson D-240) op 2, 12 juli, 27 augustus en 30 september 2014. Met de batdetector worden de, voor mensen onhoorbare, ultrasone geluiden van vleermuizen omgezet naar de voor het menselijk oor hoorbare geluiden. Soorten kunnen door de geluiden (frequentie, ritme en klank) en zichtbeelden worden onderscheiden. Door interpretatie hiervan kan tevens het gedrag afgeleid worden en kunnen onder andere foerageerplaatsen, vliegroutes en verblijfplaatsen worden opgespoord.

Op 2 juli 2014 zijn tevens alle bomen afgezocht op gaten waarin vleermuizen zich zouden kunnen ophouden zoals spechten- en inrotingsgaten.

De methode voor het inventariseren van vleermuizen sluit aan bij het Inventarisatie Protocol van het Netwerk Groene Bureaus (Netwerk Groene Bureaus, 2013).

3.3 Vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen

Op 2 juli 2014 en 12 juli 2014 is het gebied geïnventariseerd op nesten, sporen en territoriaal gedrag van vogels met jaarrond beschermde nesten (o.a. roofvogels zoals buizerd en sperwer). Hiertoe is specifiek gezocht naar foeragerende dieren en nestelende vogels. Gedurende deze bezoeken zijn alle aanwezige bomen afgezocht op nesten.

3.4 Overige zoogdieren

Tijdens alle bezoeken is onderzocht of er in het plangebied sporen van eekhoorns in de vorm van afgebeten dennenappels of nesten aanwezig waren. Daarnaast is uitgekeken naar aanwezige dieren. Dassen zijn geïnventariseerd door het zoeken naar burchten en sporen. Sporen betreffen latrines, haar aan draad, krabsporen van het voedsel zoeken en wissels (vaste routes).

3.5 Overige soorten

Gedurende alle bezoeken (2, 12 juli, 27 augustus en 30 september 2014) is gekeken naar aanwijzingen van het voorkomen van overige matig of zwaar beschermde soorten. Dit vond mede plaats aan de hand van aanwezige ecotopen en sporen. Er is zeer beperkt gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens om het (potentieel) voorkomen van beschermde soorten te bepalen omdat er nauwelijks gegevens over het gebied en haar omgeving beschikbaar zijn.

4 RESULTAAT

4.1 Vleermuizen

Voorzomer

Er zijn twee soorten vleermuizen vastgesteld in het voorjaar. Het betreft de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Deze twee soorten werden in relatief lage dichtheid foeragerend aangetroffen. Er zijn in het bosperceel en haar directe omgeving geen aanwijzingen gevonden van het voorkomen van kolonies of vliegroutes. De kans hierop is niet aannemelijk doordat gewone dwergvleermuis en laatvlieger beide gebouwbewonend zijn en in het plangebied ontbreekt het aan gaten in de bomen. In figuur 3 worden de foerageerplaatsen weergegeven.

Figuur 3. Foerageerplaatsen van vleermuizen in de voorzomer ter plaatste van en direct rond een voorzien parkeerterrein van de Efteling.

Begin van de herfst

Er zijn twee soorten vleermuizen vastgesteld in de voorherfst. Het betreft de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Deze soorten werden in relatief lage dichtheid foeragerend aangetroffen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden van het voorkomen van balts- of paarplaatsen. In figuur 2 worden de waarnemingen weergegeven.

Figuur 4. Foerageerplaatsen van vleermuizen in de voorzomer ter plaatste van en direct rond een voorzien parkeerterrein van de Efteling.

4.2 Vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen

Nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten zoals van roofvogels zijn niet aangetroffen. Tevens zijn hiertoe geen aanwijzingen gevonden zoals het voorkomen van territoria van roofvogels. Er zijn verder geen aanwijzingen aangetroffen met betrekking tot het voorkomen van territoria van roofvogels. Wel werden territoria aangetroffen van algemene broedvogels als de roodborst en de winterkoning.

4.3 Overige zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn de das en eekhoorn niet aangetroffen. Tevens zijn er geen aanwijzingen gevonden van het voorkomen van deze soorten zoals burchten, latrines en wissels van dassen en bijvoorbeeld nesten en vraatsporen van eekhoorns. De bomen in het plangebied zijn ook redelijk jong om voldoende zaden te generen waardoor het gebied te classificeren is als geen essentieel foerageergebied van de eekhoorn.

4.4 Overige soorten

Gedurende onderhavig onderzoek zijn geen overige matig of zwaar beschermde soorten aangetroffen. In en in de ruime omgeving van het plangebied ontbreekt het aan oppervlaktewater waardoor de kans hierop ook niet aannemelijk is. Voor reptielen is het plangebied te beschaduwd en deze komen ook niet voor rond Kaatsheuvel. Gedurende het veldonderzoek zijn wel sporen van de licht beschermde algemene zoogdieren bosmuis, rosse woelmuis en mol aangetroffen.

5 CONCLUSIE

Er is het voornemen om het parkeerterrein van Efteling Bosrijk uit te breiden. Deze activiteit zou kunnen samen gaan met effecten op beschermde soorten. Op grond hiervan is een (veld)onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde vleermuizen, vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen en zoogdieren (das, eekhoorn). Tevens is het voorkomen van overige soorten onderzocht.

Het plangebied van de uitbreiding van de parkeerplaats en directe omgeving is marginaal foerageergebied voor laatvlieger, gewone en ruige dwergvleermuis. Gedurende en na de realisatie van de plannen kunnen vleermuizen gewoon blijven foerageren en vliegen in de omgeving. In de omgeving zijn voldoende alternatieve foerageergebieden. Effecten op vleermuizen worden derhalve uitgesloten.

Vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen en overige matig of zwaar beschermde zoogdieren (das, eekhoorn) zijn niet vastgesteld. Tevens zijn er geen overige matig of zwaar beschermde soorten aangetroffen. In verband met het voorkomen van algemene broedvogels is het van belang om te starten met werken buiten het broedseizoen of te werken op een manier dat vogels niet tot broeden komen. Het broedseizoen loopt globaal maar maart t/m half juli. Indien de wens is om aan het begin of eind van deze periode te rooien dan kan een inspectie worden uitgevoerd ter bepaling van eventueel gebruikte vogelnesten. In het plangebied komen wel licht beschermde algemene zoogdieren voor zoals bosmuis, rosse woelmuis en mol. Voor deze soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet.

Op grond van bovenstaande analyse worden effecten op matig en zwaar beschermde soorten uitgesloten; de realisatie en gebruik van de parkeerterrein is niet in strijd met het gestelde binnen de Flora- en faunawet.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Griffiths, H.I., Thomas, D.H., 1997. The conservation and management of the European badger (*Meles meles*). *Nature and environment* (no. 90). Strasbourg, 1-77.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2009. Besluit Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van LNV (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van LNV (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Neal, E., Cheeseman, C., 1986. Badgers, T & AD Poyser Ltd, Londen, 1-271.
- Netwerk Groene Bureaus, 2013. Vleermuisinventarisatie-protocol; Introductie, toelichting en tabel. Odijk.
- Vink, J. Apeldoorn, R.C. van, 1995. De das *Meles meles* in Kent, Noord-Brabant: de geschiedenis van de locale dassenpopulatie. *Lutra* 38(2): 105-119.
- Wiertz, J., Vink, 1983. Inventarisatierapport van de das in Nederland 1960-1980. Deel 1: methoden en resultaten. Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum 1, 74.

BIJLAGEN

1. EXACTE LIGGING

2. BEGRIPPEN

Baltsplaats	Plaats waar een vleermuis al roepend rondvliegt in de herfst en die doorgaans wordt verdedigd tegen andere mannetjes.
Foerageergebied	Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert. Dat gebied wordt regelmatig bezocht door vleermuizen om in te foerageren en dat doorgaans meerdere foerageerplaatsen kent die langere tijd worden gebruikt.
Foerageerplaats	Plek (jachtplek) waar wordt gejaagd door vleermuizen. De plek kan in de directe omgeving van de kolonieplaats liggen maar ook kilometers verderop.
Kolonie	Groep vleermuizen (kleine groep mannetjes of meestal grotere groep vrouwtjes, soms gemengd (soorten, geslacht)) die in het voorjaar tot de herfst bijeen blijven. De groep kan zich vestigen in gebouwen (in spouwmuren of onder daklijsten e.d.) of bomen (spechtengaten, scheuren). Een groep vrouwelijke vleermuizen wordt ook wel aangeduid als een kraamkolonie. In zo'n groep worden jongen geboren en grootgebracht. Een kolonie maakt vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen die soms gelijktijdig worden gebruikt.
Migratieroute	Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa (zie ook vliegroute) of een route in een andere tijd; bijvoorbeeld tussen foerageerplaatsen.
Paarplaats	Territorium van territoriale mannetjes. Voor de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis is dit doorgaans te vinden in boomholten. Voor de laatvlieger en de dwergvleermuis is dit te vinden in gebouwen. Voor de watervleermuis is dit te vinden in bomen en later, tegen de winter, zijn ze te vinden in overwinteringverblijven. Het mannetje vormt een harem met meerdere vrouwtjes. De paartijd valt in de herfst (uitgezonderd de grootoorvleermuis waarbij het in april valt (vroeg voorjaar)). De hier geschetste situatie van de paring wordt in dit rapport omschreven als "herfst situatie".
Verblijfplaats	Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters permanent).
Vliegroute	Route die door vleermuizen elke avond wordt gebruikt om van de kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en visa versa (zie ook migratieroute). Vrouwtjes met jongen keren soms midden in de nacht terug om de jongen te zogen en gebruiken dan de route. Vliegroutes liggen over het algemeen langs lijnvormige (landschaps)elementen als bomenlanen, huizenrijen e.d. De functies zijn beschutting bij winderig en koud weer, oriëntatie in verband met de echolotatie-geluiden en het vinden van voedsel.
Voorbijvliegend	Vleermuizen die voorbijvliegen, niet via een vaste route. Het betreft meestal zwervers of trekkers.
Zwermen	Direct na het uitvliegen, naar vooral voor het invliegen bij een kolonie zwemt een deel van de kolonie rond de kolonieplaats. Zwermgedrag is derhalve een indicatie voor een eventuele kolonieplaats.
Winterverblijfplaats	Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hybernation) gaan. Deze ruimte is doorgaans donker, heeft een hoge luchtvochtigheid en temperatuurwisselingen zijn nihil.

Zomerverblijfplaats Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. In sommige gevallen vormen bijvoorbeeld mannetjes kleine groepjes.

3. WAARNEMING.NL BERNSEHOEF

Ligging Kaatsheuvel - Bernsehoef (blauw) t.o.v. plangebied (rood)

Vogels

Kaatsheuvel - Bernsehoef

Type: Gebied Status: Actief

Waarnemingen

Vernieuwd op: 20-10-2014 13:17 Volgende vernieuwing na: 20-10-2014 13:27

soortgroep >= Vrij algemeen
begindatum
einddatum 20 rijen ☒ Alle ☐ Alleen eigen waarnemingen ☐ Zonder mijn eigen waarnemingen OK

Datum	Aantal	stadium (kleed)	Gedrag	Soort	Waarnemer	Subgebied
14-10-2014	1	onbekend	roepend	Zwarte Specht - <i>Dryocopus martius</i>	Niels de Nijs	
29-08-2014	1	onbekend	ter plaatse	Groene Specht - <i>Picus viridis</i>	Koos Werther	
02-08-2014	1	onbekend	overvliegend	Vale Gier - <i>Gyps fulvus</i>	Coen Knotters	
01-06-2014	1	adult	ter plaatse	Groene Specht - <i>Picus viridis</i>	Koos Werther	
31-05-2014	2	onbekend	ter plaatse	Bonte Vliegenvanger - <i>Ficedula hypoleuca</i>	Jaap de Gans	
31-05-2014	2	onbekend	ter plaatse	Bonte Vliegenvanger - <i>Ficedula hypoleuca</i>	Jaap de Gans	
30-05-2014	1	onbekend	ter plaatse	Bonte Vliegenvanger - <i>Ficedula hypoleuca</i>	Bert Van Der Krieken	
17-08-2013	1	onbekend	roepend	Groene Specht - <i>Picus viridis</i>	Rob Baars	
25-06-2012	1	onbekend	ter plaatse	Bonte Vliegenvanger - <i>Ficedula hypoleuca</i>	jaap hooijmans	
25-06-2012	1	onbekend	ter plaatse	Appelvink - <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	jaap hooijmans	
16-06-2012	1	adult	rustend	Ooievaar - <i>Ciconia ciconia</i>	Koos Werther	
24-03-2012	1	adult	ter plaatse	Groene Specht - <i>Picus viridis</i>	Koos Werther	
05-10-2011	1	adult	ter plaatse	Patrijs - <i>Perdix perdix</i>	Koos Werther	
20-08-2011	4	onbekend	ter plaatse	Patrijs - <i>Perdix perdix</i>	Koos Werther	
23-07-2011	1	adult	ter plaatse	Roodborsttapuit - <i>Saxicola rubicola</i>	Koos Werther	
10-07-2011	1	onbekend	ter plaatse	Groene Specht - <i>Picus viridis</i>	Peter de Lange	
30-04-2011	2	adult	ter plaatse	Patrijs - <i>Perdix perdix</i>	Koos Werther	
22-04-2011	1	adult	ter plaatse	Zwarte Roodstaart - <i>Phoenicurus ochruros</i>	Koos Werther	
27-02-2011	1	onbekend	ter plaatse	Goudvink - <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Erroll kanters	
10-05-2010	1	onbekend	baltsend / zingend	Bonte Vliegenvanger - <i>Ficedula hypoleuca</i>	Nico Hopman	

Zoogdieren

Kaatsheuvel - Bernsehoef

Type: Gebied Status: Actief

Waarnemingen

Vernieuwd op: 20-10-2014 13:20 Volgende vernieuwing na: 20-10-2014 13:30

soortgroep

begindatum

einddatum rijen ☒ Alle ☐ Alleen eigen waarnemingen ☐ Zonder mijn eigen waarnemingen

Datum	Aantal	stadium (kleed)	Gedrag	Soort	Waarnemer	Subgebied	
14-10-2014	1	onbekend	ter plaatse	Rode Eekhoorn - <i>Sciurus vulgaris</i>	Niels de Nijs		
10-10-2014	2	onbekend	ter plaatse	Rode Eekhoorn - <i>Sciurus vulgaris</i>	Koos Werther		
29-09-2014	1	onbekend	ter plaatse	Rode Eekhoorn - <i>Sciurus vulgaris</i>	Koos Werther		
22-09-2014	1	onbekend	ter plaatse	Konijn - <i>Oryctolagus cuniculus</i>	Koos Werther		
26-08-2014	1	onbekend	ter plaatse	Rode Eekhoorn - <i>Sciurus vulgaris</i>	Koos Werther		
31-05-2014	1	onbekend	ter plaatse	Rode Eekhoorn - <i>Sciurus vulgaris</i>	Bert Van Der Krieken		
31-05-2014	1	onbekend	ter plaatse	Zwarte Rat - <i>Rattus rattus</i>	Bert Van Der Krieken		
30-05-2014	1	onbekend	ter plaatse	Konijn - <i>Oryctolagus cuniculus</i>	Bert Van Der Krieken		
30-04-2014	1	onbekend	sporen	Mol - <i>Talpa europaea</i>	Wesley Overman		
05-03-2014	2	onbekend	ter plaatse	Rode Eekhoorn - <i>Sciurus vulgaris</i>	Tim Adriaens		
05-03-2014	2	onbekend	ter plaatse	Rode Eekhoorn - <i>Sciurus vulgaris</i>	Tim Adriaens		
17-08-2013	1	onbekend	ter plaatse	Rode Eekhoorn - <i>Sciurus vulgaris</i>	Rob Baars		
26-06-2012	8	onbekend	ter plaatse	Konijn - <i>Oryctolagus cuniculus</i>	jaap hooijmans		

Planten

Kaatsheuvel - Bernsehoef

Type: Gebied Status: Actief

Waarnemingen

Vernieuwd op: 20-10-2014 13:21 Volgende vernieuwing na: 20-10-2014 13:31

soortgroep

begindatum

einddatum rijen ☒ Alle ☐ Alleen eigen waarnemingen ☐ Zonder mijn eigen waarnemingen

Datum	Aantal	stadium (kleed)	Gedrag	Soort	Waarnemer	Subgebied	
24-06-2014	21	bloeiend	ter plaatse	Veenwortel - <i>Persicaria amphibia</i>	Koos Werther		
16-06-2014	1	bloeiend	verwilderd	Slangenkruid - <i>Echium vulgare</i>	Koos Werther		
11-06-2014	5	bloeiend	ter plaatse	Bolderik - <i>Agrostemma githago</i>	Koos Werther		
11-06-2014	1	bloeiend	ter plaatse	Ridderspoor spec - <i>Consolida spec.</i>	Koos Werther		
11-06-2014	11	bloeiend	ter plaatse	Korenbloem - <i>Centaurea cyanus</i>	Koos Werther		
15-05-2014	1	bloeiend	ter plaatse	Kegelsilene - <i>Silene conica</i>	Koos Werther		
15-05-2014	51	onbekend	ter plaatse	Klaproos spec - <i>Papaver spec.</i>	Koos Werther		
15-05-2014	1	bloeiend	ter plaatse	<i>Nemophila maculata</i>	Koos Werther		
15-05-2014	5	bloeiend	ter plaatse	Zilverschildzaad - <i>Lobularia maritima</i>	Koos Werther		
15-05-2014	101	bloeiend	ter plaatse	Gewone margriet - <i>Leucanthemum vulgare</i>	Koos Werther		
26-04-2014	1	bloeiend	ter plaatse	Boshyacint spec - <i>Hyacinthoides spec.</i>	Koos Werther		
25-04-2014	3	bloeiend	ter plaatse	Slaapmutsje - <i>Eschscholzia californica</i>	Koos Werther		
19-04-2014	6	bloeiend	ter plaatse	<i>Nemophila maculata</i>	Koos Werther		
19-04-2014	1	bloeiend	ter plaatse	Bosliefe - <i>Nemophila menziesii</i>	Koos Werther		
09-04-2014	1	bloeiend	ter plaatse	Gele lupine - <i>Lupinus luteus</i>	Koos Werther		
06-04-2014	7	bloeiend	ter plaatse	Inkarnaatklaver - <i>Trifolium incarnatum</i>	Koos Werther		
06-04-2014	1	bloeiend	ter plaatse	Radijs - <i>Raphanus sativus</i>	Koos Werther		
02-04-2014	61	bloeiend	ter plaatse	Kleinbloemige amsinckia - <i>Amsinckia micrantha</i>	Koos Werther		
27-03-2014	1	bloeiend	ter plaatse	Inkarnaatklaver - <i>Trifolium incarnatum</i>	Koos Werther		
24-09-2013	5	bloeiend	ter plaatse	Inkarnaatklaver - <i>Trifolium incarnatum</i>	Koos Werther		
27-08-2013	5	bloeiend	ter plaatse	Inkarnaatklaver - <i>Trifolium incarnatum</i>	Koos Werther		
17-08-2013	1	bloeiend	ter plaatse	Aarvederkruid - <i>Myriophyllum spicatum</i>	Rob Baars		
23-07-2011	101	bloeiend	ter plaatse	Melganzenvoet - <i>Chenopodium album</i>	Koos Werther		
23-07-2011	51	bloeiend	ter plaatse	Zwarte nachtschade + Beklierde nachtschade - <i>Solanum nigrum</i>	Koos Werther		

Amfibieën en reptielen

Kaatsheuvel - Bernsehoef

Type: Gebied Status: Actief

Waarnemingen

Vernieuwd op: 20-10-2014 13:20 Volgende vernieuwing na: 20-10-2014 13:30

soortgroep	Reptielen en amfibieën	>= Algemeen
begindatum	2009-10-20	
einddatum	2014-10-20	20 rijen
		☒ Alle ☐ Alleen eigen waarnemingen ☐ Zonder mijn eigen waarnemingen

OK

Geen resultaten.

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601